

DE COLLECTIE MEDAILLES VAN EERSTE MINISTER JULES DE TROOZ¹

Luc Vandamme²

Jules de Trooz werd geboren te Leuven op 21 februari 1857 en stierf te Brussel op 31 december 1907. Hij was de zoon van een cavalerieofficier en kreeg privé-onderwijs. Al op 20-jarige leeftijd hield hij zich bezig met politiek-sociale werken en was voorzitter van de Jongkatholieken in Leuven. In mei 1883 werd hij lid van de Brabantse Provincieraad, op 26 december 1889 werd hij volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Leuven en in november 1895 zetelde hij eveneens in de gemeenteraad. In datzelfde jaar werd hij in zijn geboortestad secretaris van *l'Association catholique*.

Hij had een zeer uitgesproken figuur, erg robuust en met een uitwaaierende baard en een doordringende blik. Zijn noeste werkkraft, zijn sterke overtuigingskracht, het gemak waarmee hij gevat en ad rem steeds een passend antwoord klaar had, maakten hem binnen de kortste keren tot een vedette. Hij werd verslaggever van het plan Vandenpeereboom, dat de bedoeling had te komen tot een evenredige verdeling van de kamerzetels. Een plan dat heel wat tegenkanting kende in gans het land. Na de val van het kabinet Vandenpeereboom, moest een tweede combinatie, met de Smet de Naeyer als eerste minister, trachten de gemoederen tot bedaren te brengen. De Trooz bezette hierin op 5 augustus 1899 de post van minister van Binnenlandse Zaken.

Verschillende initiatieven van het kabinet kregen de volle steun van de nieuwe minister o.a. de evenredige verdeling van de kamerzetels (1899) en de militaire wet op de vrijwilligers (1902)³.

¹ Biographie Nationale publiée par l'Académie Royale des Sciences, des lettres et des Beaux-Arts de Belgique, Tome vingt-cinquième, Bruxelles, 1930-1931, p. 666-668 (tekst geschreven door Frans van Kalken).

² De collectie bevindt zich in het archief van Dirk Verlinden Iweins de Wavrans (e-mail: verlinden.dirk@skynet.be)

³ Henri Pirenne, *Geschiedenis van België van het begin tot heden*, Brussel, 1931, p. 213: ... dat al in 1900 een grote commissie moest bijeengeroepen worden, samengesteld uit leden van de kamers en uit officieren, om een algemeen plan uit te werken tot reorganisatie van het leger. Zij legt een besluit neer ten voordele van de persoonlijke dienstplicht en de vermeerdering van het contingent. De regering durfde echter het parlement niet uitnodigen om deze hervormingen goed te keuren.

Toen in april 1902 gewelddadige betogingen uitbraken ten gunste van het algemene stemrecht, mobiliseerde hij de volledige rijkswacht om met harde hand de opstand te onderdrukken⁴. Hij toonde een grote werkkraft en zin voor praktische oplossingen bij de reorganisatie van de burgerwacht en bij de uitwerking van een wet die het gemakkelijker moet maken voor het centrale gezag om gemeentepersoneel te laten inzetten.

Toen ten slotte het kabinet de Smet de Naeyer op 12 april 1907 ten val kwam, was het bijna vanzelfsprekend dat men op hem een beroep deed om het probleem op te lossen. Op 2 mei 1907 werd hij benoemd tot eerste minister.

De vorming van zijn regering stuitte op veel weerstand bij de oppositie. Spijtig genoeg werd hij stilaan ondermijnd door suikerziekte. De laatste krachten gingen naar de vele en zware parlementaire discussies die zo kenmerkend waren voor het woeelige jaar 1907. Plots werd zijn toestand erger en hij stierf in de nacht van 31 december 1907. Hij werd op 6 januari 1908 plechtig en bij een extreme koude te Heverlee begraven.

Het echtpaar Jules de Trooz en Hélène-Marie Van Elewijck bleef kinderloos. De erfenis viel open ten gunste van Clara, de zus van Hélène-Marie. Deze was getrouwd met baron Georges Iweins de Wavrans. Dit koppel had drie kinderen: Georges, Robert & Simonne. Georges had op zijn beurt drie zonen: Jules, Thierry en Othon. Dirk Verlinden Iweins de Wavrans is de zoon van deze laatste bij wie uiteindelijk de collectie medailles terechtkwam. We danken hem en zijn vriend Erik Taerwe hierbij voor de prettige samenwerking en de goede ontvangst.

⁴ Henri Pirenne, *Geschiedenis van België van het begin tot heden*, Brussel, 1931, p. 212: *Toen de regering inzag dat heel Europa de ogen op haar gevestigd hield en dat Duitsland Frankrijk gepolst had over de te treffen maatregelen in geval van opstand in België, was zij vastbesloten niet te wijken. De kalmte die de 300.000 stakers aan de dag legden, getuigde van de diepte van hun klassenbewustzijn. Zelfs onder de mijnwerkers, van wie 120.000 op 132.000 het werk stilleten, werden amper enkele onbeduidende relletjes waargenomen.*

PIERRE A. TACK

Vz. PIERRE • A • / TACK •

Buste naar links, tekst achter de nek.

Getekend op de armafsnede: G Devreese

Kz. LA • CHAMBRE / DES • REPRÉSENTANTS / À / PIERRE • AMAND / TACK / SON • DOYEN / 1854-1904

1904, Hoosemans - Brussel, 65 mm, zilver.

Deze medaille werd op 25 januari 1904 aangeboden aan dhr. Pierre Amand Tack (1818-1910), minister van Staat, oud-minister van Financiën en vice-president van de Kamer van Volksvertegenwoordigers waarvan hij 50 jaar deel uitmaakte als afgevaardigde van het arrondissement Kortrijk. Hij ontpopte zich als specialist op het vlak van de landbouw en zette zich speciaal in voor de ontwikkeling van de spoorwegen in Vlaanderen. Ter gelegenheid van het jubileum van Pierre Amand Tack, sprak graaf Carton de Wiart een huldebetoon uit waarin hij speciaal aandacht schonk aan de ontwerper van de medaille en wel met de volgende woorden: *“Le travail de M. Devreese honore l’artiste qui, d’une façon intrépide apparaît comme le rénovateur indiscutable d’un art oublié: le médailleur. La médaille qu’il a réalisée pour la Chambre est un vrai chef d’œuvre aussi bien en ce qui concerne l’extraordinaire ressemblance du modèle, qu’en ce qui concerne le sentiment merveilleux pour l’art d’où il est né”*.

Twee gouden exemplaren werden geslagen, één exemplaar voor de jubilaris en één exemplaar voor de Kamer. De jubilaris ontving trouwens een etui met vier medailles in verschillende materialen: goud, zilver, brons en ivoor. Verder werden er nog 350 exemplaren geslagen in zilver en brons voor de vele aanwezige volksvertegenwoordigers, senatoren en diplomaten. Enkele dagen later schonk de stad Kortrijk een buste in wit marmer, van de hand van Vinçotte, aan de gevierde. Elke vereniging die deelnam aan de viering kreeg als dank een exemplaar van de medaille op een kleiner formaat en een foto van de buste.

Bibliografie

Albert M. Willenz, *Le Médailleur Godefroid Devreese*, 1986, nr. 30, p. 41.

Édouard Laloire, *Médailles Historiques de Belgique – Année 1904*, Bruxelles, 1905, nr. 98, p. 159/161.

Graaf Arnold Du MONCEAU de BERGENDAL, *Kamer der Volksvertegenwoordigers, catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930*, Brussel, nr. 2 van 1904, p. 159 (vermeldt 150 exemplaren in zilver en 150 in brons).

Victor Tourneur, *Exposition Godefroid Devreese Tentoonstelling*, Brussel, 1941, nr. 26, p. 28.

GUSTAVE FRANÇOTTE

Vz. • GUSTAVE • (links) / • FRANÇOTTE • (rechts)

Buste van Gustave Françotte naar links.

Getekend onderaan links: G. DEVREESE

Kz. • EXPOSITION • UNIVERSELLE • (bovenaan)

LIÈGE / 1905 (links onder het wapenschild)

Links een zittende vrouw naar rechts en rechts een staande man in rugaanzicht naar links, elk met een geweer in de hand. Op de achtergrond een tafel met werktuigen en links het wapenschild van de provincie Luik. Door het venster zien we een mooi golvend landschap.

Getekend in de afsnede: G. DEVREESE

1905, 64,5 mm, zilver, 104 gram.

Hij werd geboren te Luik op 23 november 1852. Gustave Françotte deed zijn studies aan het College Sint-Servais en werd doctor in de rechten en politieke wetenschappen. Hij werd advocaat aan het Hof van Beroep en later deken van de orde van advocaten. Op politiek vlak werd hij eerst gemeenteraadslid, lid van de commissie van gevangenen en provincieraadslid. Als voorzitter van de “Union Catholique”,

arrondissement Luik, werkte hij mee aan verschillende dagbladen en tijdschriften. In 1900 werd hij gedeputeerde en iets later werd hij secretaris van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Van 1902 tot 1907 was hij minister van Industrie en Werk. Hij overleed op 22 april 1925.

Bibliografie

Alph. de Witte, *Catalogue des poinçons et matrices du musée de l'hôtel des monnaies de Bruxelles*, Bruxelles, 1912, nr. 25/28, p. 286.

Graaf Arnold Du MONCEAU de BERGENDAL, *Kamer der Volksvertegenwoordigers, catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930*, Brussel, nr. 38 van 1905, p. 164.

Dr. M.J. de Dompierre de Chaufepié, *Les médailles et plaquettes modernes*, deuxième série, Haarlem, 1907, p. 144, pl. CVIII, 677.

Edouard Laloire, *Souvenirs numismatiques des fêtes jubilaires de 1905*, Bruxelles, 1907, nr. 45, p. 61, pl. X.

Victor Tourneur, *Exposition Godefroid Devreese Tentoonstelling*, Brussel, 1941, nr. 37, p. 30.

Albert M. Willenz, *Le médailleur Godefroid Devreese*, 1986, nr. 44, p. 46/47.

FREDERIK DE MERODE

Vz. FREDERIK. (links) / DE MERODE. (rechts langs de rand)

Zijn buste naar rechts.

Getekend tussen de buste en de rand: A. Jef Strymans / inv. sculpt 6-1905

Kz. 1830-1905 / BERCHEM (rechts van het standbeeld)

VRIJHEID (onderaan langs de rand)

Een mooie weergave van het standbeeld in Berchem. Binnen een dubbele rand de afbeelding van de negen provinciewapenschilden op gelijke afstand van elkaar.

Getekend links onderaan van het standbeeld langs de binnenrand: A. Jef Strymans / inv. sculp

1905, 60,7 mm, zilver.

Frederik de Merode werd geboren op 9 juni 1792 in Maastricht. Hij huwde met een Franse gravin en vestigde zich in Frankrijk. Daar vernam hij de ontevredenheid van de Belgen over het Hollandse bestuur en ging in dienst als soldaat in het Brusselse Jagerskorps. Enige tijd later werd hij aanvoerder van het Kempisch vrijwilligerskorps. In 1830 raakte hij in Berchem gewond in een gevecht tegen de Hollanders. Hij overleed te Mechelen op 4 november 1830. Op deze medaille staat een afbeelding van het standbeeld dat te zijner ere werd opgericht in Berchem. De prinsen de Merode waren een zeer gekende familie. Charles-Guillaume de Merode was onder Napoleon I burgemeester van Brussel. De moeder van prins Albert I van Monaco was een gravin de Merode. De schoonmoeder van koning Amadeus I van Spanje was een de Merode en koning Tomislav I van Kroatië was een achterkleinzoon van gravin Louise de Merode uit Everberg.

Bibliografie

Graaf Arnold Du MONCEAU de BERGENDAL, *Kamer der Volksvertegenwoordigers, catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930*, Brussel, nr. 31 van 1905, p. 163.

75 JAAR BELGISCHE ONAFHANKELIJKHEID

Vz. 1830 (links) / 1905 (rechts) (langs de rand)

Hoofd van Leopold II naar links.

Getekend achter in de nek: CH. SAMUEL

Kz. SCIENTIA (in de afsnede)

Een uitgebreid gedrapeerde vrouw, met een omhooggestoken toorts in haar rechterhand, stapt naar rechts in de richting van de stralende zon.

Getekend boven de afsnede rechts: CH. SAMUEL
 1905, Munt Parijs, 70 mm, verzilverd brons.
 Op de rand: BRONZE en de stempel van de producent.

HERINNERINGSMEDAILLE WERELDTENTOONSTELLING LUIK

Vz. •EN•SOUVENIR / de•L'EXPOSITION• / •de•LIEGE• / 1905
 Drie allegorische figuren die de toekomstige generatie voorstellen die de

vruchten van de tentoonstelling plukt. De vrouwelijke verpersoonlijking van de vruchtbaarheid staat op een prauw, links van haar ziet men het wapenschild van de stad Luik.

Kz. Epreuve d'Auteur / – / À Monsieur le Ministre / _J DE TROOZ_ / Hommage Respectueux / _G DEVREESE (bovenste plaket op het gedenkteken)

HOMMAGE•de•RECONNAISSANCE• / •POUR•SERVICES• / •RENDUS• (onderste plaket)

In het midden een gedenkteken met de plaketten met de tekst. Rechts ervan een oude zittende engel met een zeis op de rechterschouder. Links ervan een jonge man die een palmtak boven het gedenkteken houdt.

Getekend in de afsnede: G Devreese

1906, Janvier et Duval, Paris, 75,7 mm, zilver.

Deze medaille werd geslagen door het Organiserend Comité van de Tentoonstelling om overhandigd te worden aan de koning, de gravin van Vlaanderen en aan diverse politici en personaliteiten die de organisatie behulpzaam waren geweest. De bronzen exemplaren dragen op de keerzijde, op het monument, de woorden: EPREUVE D'AUTEUR. De medaille werd verdeeld in de loop van 1906.

Bibliografie

Albert M. Willenz, *Le Médailleur Godefroid Devreese*, 1986, nr. 57, p. 51/52.

Victor Tourneur, *Exposition Godefroid Devreese Tentoonstelling*, Brussel, 1941, nr. 38, p. 30.

GABRIEL VAN DEN GHEYN

Vz. –

Buste naar links van kanunnik Gabriel Van den Gheyn.

Getekend links onder: Geo Verbanck

Kz. CANONICO / G. VAN DEN GHEYN / QVI / SOC. HIST. ET ARCH. / GAND. / PER XXV ANNOS / PRAEFVIT / SOCII MEMORES / MCMXXVI

1926, Fonson, 48 x 59 mm, brons (effen rand met inslag J. Fonson).

Kanunnik Gabriël Van den Gheyn (1862-1955) was een telg uit een Mechelse klokkengietersfamilie. Hij werd in 1884 tot priester gewijd en behaalde daarna het doctoraat in de godgeleerdheid en in de wijsbegeerte. In 1889 werd hij aangesteld tot directeur van het Sint-Lievensinstituut te Gent. Door zijn grote belangstelling en kennis van de geschiedenis werd hij in 1917 archivaris van het bisdom. Tijdens de twee wereldoorlogen heeft hij zich heel sterk ingezet om het Lam Godsretabel niet te laten wegvoeren door de Duitse bezetter. Hij was jarenlang lid van onder meer de Stedelijke Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten van Gent en van de Provinciale Commissie voor Monumenten en Landschappen, twee commissies waarvan ook Geo Verbanck lid was. Op 8 oktober 1901 werd hij voorzitter van de Maatschappij voor Geschied- en Oudheidkunde van Gent, waarvan hij meer dan 50 jaar voorzitter zou blijven. Bij zijn 25-jarig voorzitterschap, werd hij gevierd en kreeg hij een zilveren plaketaf, van de hand van Geo Verbanck, met zijn beeltenis ten geschenke. De huldiging had plaats in het Gentse stadhuis op 18 februari 1927. Prof. dr. Henri Pirenne, hoogleraar aan de Gentse Rijksuniversiteit, ondervoorzitter en stichter van de Maatschappij, zat de plechtigheid voor.

Voor verdere informatie verwijst ik naar het werk van A. Demey, uitgegeven door de vzw Promotie van de Medaille, in opdracht van Bob Autrique, kleinzoon van Geo Verbanck.

Bibliografie

Anthony Demey, *Geo Verbanck (1881-1961) medailles*, Zele, 2003, nr. 5, p. 22-23.

INHULDIGING STANDBEELD LEOPOLD II OOSTENDE

- Vz. –
 Hoofd van Leopold II naar links.
 Getekend onderaan: G. DEVREESE
- Kz. *Onthulling / van het standbeeld / Léopold II* (bovenaan)
 OOSTENDE. 19-7-1931 (tussen twee horizontale lijnen)
Inauguration / du Monument / Léopold II (onderaan)
- 1931, Fonson, 50 mm, brons, 42,2 gram.

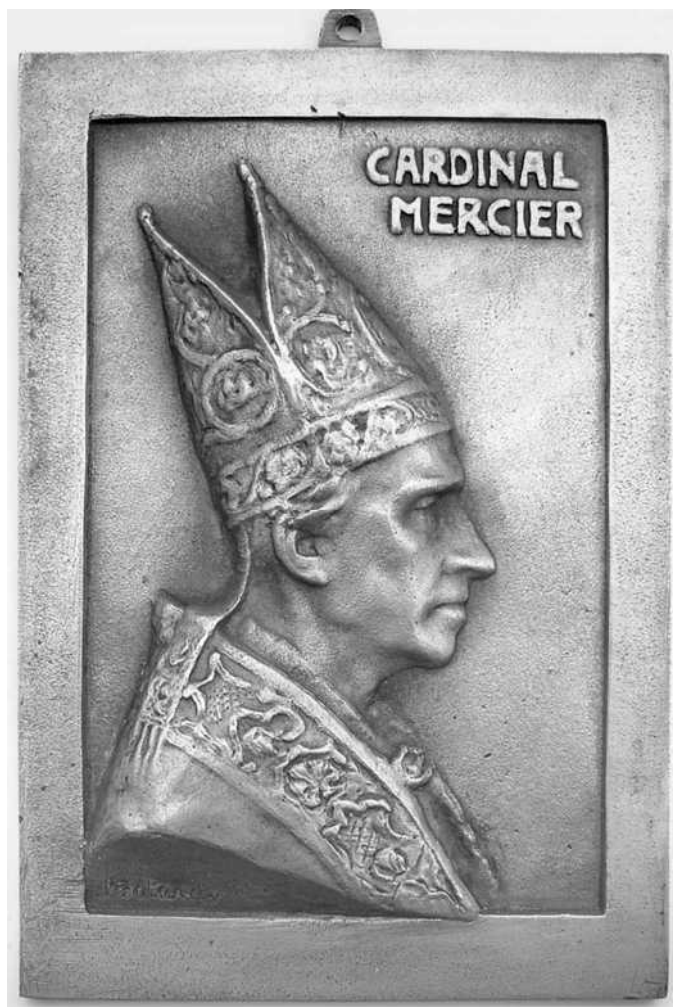
Deze medaille werd uitgegeven ter gelegenheid van de herdenking van de 100ste verjaardag van de aankomst van Leopold I in België. In Oostende werden grootse feesten gehouden en een standbeeld onthuld van Leopold II te paard. Het beeld werd pal op de dijk geplaatst naast de Venetiaanse gaanderijen waar U het nu nog altijd kan bewonderen. Het grootse monument is van de hand van beeldhouwer Alfred Courtens en zijn broer, architect Antoine. Deze gebeurtenis werd bijgewoond door de koning, prins Leopold, prinses Clementine en prins Napoléon. Het beeld stelt de koning voor te paard met aan zijn rechterzijde enkele vissers en hun vrouwen. Aan zijn linkerzijde staan enkele Afrikanen die de koning symbolisch hun kinderen aanbieden.

Deze onthulling werd, als hofdame, bijgewoond door Héléne-Marie Van Elewijck, weduwe van Jules de Trooz.

Bibliografie

Albert M. Willenz, *Le Médailleur Godefroid Devreese*, 1986, nr. 341, p. 163/164.
 Victor Tourneur, *Exposition Godefroid Devreese Tentoonstelling*, Brussel, 1941, nr. 240, p. 70.

KARDINAAL MERCIER

Vz. CARDINAL MERCIER (bovenaan rechts)
 Buste van de kardinaal met mijter naar rechts.
 Getekend onderaan links: L. BATARDY

Kz. Onafgewerkt.

Jaartal onbekend, gegoten, 85,7 x 125,3 mm, brons.

Kardinaal Mercier was een persoonlijke vriend van Jules de Trooz. Ook na zijn dood bleef zijn weduwe corresponderen met de kardinaal. De volledige correspondentie is in het bezit van Dirk Verlinden Iweins de Wavrans en bevat een schat aan informatie.

Léon Batardy, beeldhouwer, woonde in de rue Mercelis 21 te Brussel. Hij was een leerling van J. Boucher. Bekend als ontwerper van portretten. Was ook werkzaam in

Parijs.

Bron: Engelen-Marx, *Beeldhouwkunst in België vanaf 1830*, deel I: A-D, p. 67.

GREGORIUS XVI

Vz. GREGORIUS•XVI• / PONT•MAX•A•XIII

Buste van de paus naar rechts.

Getekend onderaan langs de rand: G. GIROMETTI: F.

Kz. PORTV • TARRAGINAE / SALVTARI • CIVIBVS • OPPORTVNO / NAVIGANTIBVS • APERTO / AN • MDCCCXXXIII (tekst in de afsnede)
= *Na de opening van de haven van Tarracina, gunstig voor (haar) welvarende burgers die varen, in het jaar 1843.*

Zicht op de haven en de bergen er rond.

1849, 43 mm, zilver.

Bartolommeo Cappellari werd in 1765 te Belluno geboren. In 1783 werd hij Camaldolenser-monnik en in 1823 werd hij generaal van deze orde. Na een conclave van 50 dagen werd hij in 1831 tot paus gekozen met de naam Gregorius XVI. Gedurende zijn ganse pausschap werd hij geconfronteerd met oproer in de Kerkelijke Staat. Op een bepaald ogenblik moest hij zelfs het Oostenrijkse leger te hulp roepen. Hij veroordeelde de gewetens- en de drukpersvrijheid. Niettegenstaande de vele problemen tijdens zijn pontificaat, behield hij zijn liefde voor de kunst en de wetenschap en stichtte hij verschillende prachtige musea.

GOUDEN KENTEKEN VAN DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

- Vz. L'UNION FAIT LA FORCE (bovenaan langs de rand)
Een gekroonde hermelijnen mantel met hierop een medaillon met de Belgische leeuw, staand naar links.
- Kz. *M / de Trooz* / REPRÉSENTANT (bovenste helft)
Binnen een halfopen lauwerkrans en onder de tekst de tafels van de grondwet boven op een wimpel.
- 22 mm, goud, gevat in een etui om als hangertje (27,9 x 31,9 mm) te dragen. Deze medaille was in gebruik in de Kamer van Volksvertegenwoordigers vanaf 1872.

Bibliografie

Graaf Arnold Du MONCEAU de BERGENDAL, *Kamer der Volksvertegenwoordigers, catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930*, Brussel, nr. 6, p. 272.